

Марк Леви - „Чувство, по-силно от страха“

Бурята бушуваше над планината, ужасяващи ветрове помитаха снежните пластове, нищо не се виждаше. Дватама алпинисти, вързани с въже, едва успяваха да зърнат ръцете си. Беше невъзможно да се придвижват в бялата суграшица.

От два часа Шамир мислеше единствено за това, че трябва да се върнат обратно, но Сюзи настояваше да вървят напред, възползвайки се от воя на вятъра, за да пренебрегва многократните му призови да прекратят изкачването. Би трябвало да спрат и да издълбаят дупка, където да се укрят. С този бавен ритъм никога нямаше да стигнат до убежището преди падането на нощта. Шамир беше измръзнал, лицето му беше покрито със скреж и постепенното изтръпване на крайниците му го тревожеше. Алпинизмът на големи височини може много бързо да се превърне в игра на криеница със смъртта. Планината няма приятели, за нея всички са неканени гости: когато тя затваря вратата си за вас, трябва безрезервно да ѝ се подчините. Вбесяваше се, че Сюзи не помни на какво я беше учил, преди да се съгласи да я придружи.

На 4600 метра надморска височина, в разгара на бурята, е наложително да запазиш хладнокръвие и Шамир се разрови из спомените си, за да се успокои.

Миналото лято той и Сюзи бяха отишли да тренират в националния парк Арапахо. Но Колорадо беше друго нещо и климатичните условия – несравними с това, с което се сблъскаха днес следобед.

Катеренето на връх Грейс беше поврат в тяхната връзка. Когато се върнаха в долината, отседнаха в един мотел в Джорджтаун и за първи път спаха в една и съща стая. Тя беше съвсем невзрачна, но леглото беше достатъчно широко, за да останат в него цели два дни. Два дни и две нощи, през които всеки беше лекувал по тялото на другия раните, нанесени от планината. Понякога е достатъчен само един жест, само малко внимание, за да си създадеш убеждението, че си срещнал този друг, който прилича на теб. Точно това беше почувствал Шамир.

Една година преди това Сюзи беше позвънила на вратата му с усмивка, която го беше смутила. В Балтимор не се срещат често усмихнати хора.

– Разбрах, че вие сте най-добрият учител по алпинизъм в щата! – каза му тя вместо добър ден.

– Дори и да беше истина, нямаше да е голяма заслуга, защото Мериленд е равен като пустиня. Най-високият му връх е висок около хиляда метра и дори петгодишно дете може да го изкачи пеша...

– Прочетох в блога ви за вашите експедиции.

– С какво мога да ви услужа, госпожице? – беше попитал Шамир.

– Имам нужда от търпелив учител и водач.

– Не съм най-добрият алпинист в тази страна, а и не давам уроци.

– Може би, но се възхищавам от вашата техника и ценя вашата простота.

Сюзи беше влязла в хола, без той да я покани, и му беше обяснила причините за посещението си. За една година искала да стане опитна алпинистка, но призна, че никога не се е катерила.

– Защо сега и защо толкова бързо?

– Има хора, които някой ден са призовани от Бога, а аз – от планината. Всяка нощ сънувам едно и също нещо. Виждам как се катеря по заснежените върхове в абсолютна тишина, чувствам нещо като екстаз. Защо да не превърна мечтата в действителност, като предприема нещо?.

– Двете не са несъвместими – беше отговорил Шамир.

И тъй като Сюзи го гледеше с неразбиране, той добави:

– Призоваването от Бога и от планината. Но Бог е по-мълчалив, планината ръмжи и воят на вятъра понякога е страшен.

– Толкова по-зле за тишината. Кога можем да започнем?
– Госпожице...
– Бейкър. Но ме наричайте Сюзи.
– Катеря се най-вече за да бъда сам.
– Може да сте сам и когато сме двама, не съм приказлива.
– Няма как да станете опитна алпинистка за една година, освен ако не посветите на това цялото си време.
– Не ме познавате. Когато реша нещо, нищо не може да ме спре, никога няма да имате толкова мотивирана ученичка.
За нея катеренето се било превърнало в обсесия. Когато аргументите ѝ свършиха, тя му беше предложила да му плати, за да подобри жизнения си стандарт, да ремонтира скромната си къща, която имала нужда от ремонт. Шамир беше прекъснал потока от думи, като ѝ беше дал първия според нея урок.
Всъщност това беше само съвет. Горе на скалата трябва да си спокоен, да запазиш самообладание, да контролираш всеки жест. Обратното на нейното държане. На тръгване ѝ беше обещал да помисли и да се срещне с нея.
Докато тя слизаше по стълбите пред къщата му, ѝ зададе въпрос: защо беше избрала него. Очакваше по-искрен отговор, а не ласкателство.
Сюзи се беше обърнала и дълго не свали поглед от него.
– Заради снимката ви в блога. Харесахте ми, а аз винаги се доверявам на инстинкта си.
Без да добави нищо, тя си беше отишла.

* * *

Беше се върнала още на другия ден. Беше паркирала колата си пред гаража, където работеше Шамир, и след като разпита шефа му, с решителна крачка се беше запътила към трапа, където той сменяше маслото на стар кадилак.
– Какво правите тук?- беше попитал той, бършейки ръце в работния комбинезон
– А вие какво мислите!
– Казах ви, че ще помисля и ще ви се обадя.
– Четирийсет хиляди долара за обучението ми.
Ако ме тренирате през уикендите по осем часа на ден, това прави общо сто трийсет и два часа. Познавам алпинисти, които са се изкачвали с по-малък опит. Четирийсет долара на час е възнаграждение на лекар. И ще ви плащам в края на всяка седмица.
– С какво точно се занимавате, госпожице?
– Дълго време бях студентка и учех безполезни неща, после работих при един антиквар, до деня когато предложенията му станаха твърде нахални. В момента търся пътя си.
– С други думи, имате богат татко и не знаете как да убиете времето си. Нямаме много общо помежду си.
– В миналия век буржоата имали тъпи предрасъдъци за работниците, сега е обратно – веднага беше отговорила тя.
Шамир не беше успял да завърши следването си по финансови причини. Сумата, която Сюзи му предлагаше за уроците по алпинизъм, щеше да му свърши добра работа. Но той не успяваше да разбере дали нейното нахалство и дързост го очароваха, или го дразнеха.
– Нямам никакви предрасъдъци, госпожице Бейкър. Аз съм автомонтьор и разликата между нас е, че работата за мен е всекидневна необходимост и не бих искал да ме уволнят, защото бърборя с хубаво момиче, вместо да сменя маслото.
– Вие не бърборите, но благодаря за комплимента.
– Ще ви се обадя, когато взема решение – каза Шамир и продължи работата си.

Стори го още същата вечер, докато наблюдаваше чинията си в заведението за бързо хранене, недалеч от гаража, в което вечеряше всеки ден. Беше се обадил на Сюзи Бейкър и ѝ беше определил среща следващата събота в 8 часа в спортния комплекс в покрайнините на Балтимор.

Прекараха шест месеца в изкачване на бетонна стена. Следващите три месеца Шамир обучаваеше Сюзи в катерене по истински скали. Не го беше излъгала – упоритостта ѝ го изненадваше. Никога не изглеждаше уморена. Когато изранените ѝ крайници я боляха толкова силно, че всеки друг би се отказал, тя продължаваше с още по-голяма енергия.

Когато Шамир ѝ беше казал, че вече може да атакува планината и че в началото на лятото ще я заведе да покорява най-високия връх в Колорадо, Сюзи беше толкова щастлива, че той я покани на вечеря.

Като се изключат няколкото сандвича, които бяха споделяли по време на тренировките, те за първи път сядаха да вечерят заедно. Но докато Шамир беше разказал живота си, беше описал идването на родителите си в Америка, бедността им, жертвите, които бяха направили, за да може той да учи, Сюзи, която не беше споменала нищо за нейния, освен че живее в Бостън и идва всеки уикенд за тренировките, му беше заявила, че възнамерява да изкачи Монблан следващата година.

Шамир вече беше предприел същото изкачване при едно пътуване в Европа, което се осъществи благодарение на конкурс в университета, който беше спечелил няколко години по-рано. Но планината го беше отблъснала и се наложи да се върне, макар че оставаха няколко часа път, и все още изпитваше горчиво разочарование, утешавайки се с мисълта че той и другарите му се бяха върнали живи и здрави. Монблан често беше отнемал живота на онези, които не бяха успели да се откажат.

– Говорите за планината, сякаш има душа – беше му казала тя в края на вечерята.

– Всеки алпинист вярва в това и се надявам, че и вие ще мислите така отсега нататък.

– Бихте ли повторили?

– Ако някой ден имам средства, да.

– Ще ви направя непочтено предложение, Шамир. Като свърша подготовката, аз ще ви заведа там.

Шамир смяташе, че Сюзи все още не е готова да изкачи Монблан, а пътуването щеше да е много скъпо. Беше ѝ благодарил и бе отхвърлил предложението.

– След по-малко от година ще покоря Монблан или с вас, или без вас – беше заявила Сюзи, когато станаха от масата.

След екскурзията в Колорадо, когато се целунаха на връх Грейс, Шамир беше отказал да взима от нея пари.

През следващите шест месеца Сюзи не му даваше мира с новата си прищявка: покоряването на най-високия връх в Европа.

В една ноемврийска сутрин Шамир и Сюзи за първи път се скараха. Той се беше прибрал къщи и я беше заварил седнала по турски на килима в хола с разтворена карта пред нея. Един бегъл поглед беше достатъчен, за да разпознае планинския релеф, където Сюзи вече беше очертала маршрута с червен молив.

– Още не си готова – беше повторил той за кой ли път. – Никога ли не се отказваш, когато си наумиш нещо?

– Никога! – гордо беше отговорила тя, размахвайки два самолетни билета. – Ще заминем в средата на януари.

Той би се поколебал да я заведе дори през лятото, но за средата на януари не можеше и дума да става. Сюзи беше възразила, че през лятото Монблан е туристическа атракция. Искала да го изкачи сама с него. Седмици наред изучавала маршрута, вече го познавала до най-малките подробности.

Шамир се беше ядосал. На 4800 метра височина съдържанието на кислород във въздух намалявал двойно и предизвиквал главоболие, отмаляване на краката, гадене и замайване у хората, които искат да покоряват върховете, без да са достатъчно добре подготвени.

През зимата те били достъпни само за много опитни алпинисти, а Сюзи съвсем не била такава.

Но тя упорито държеше на своето.

– Ще преминем през Егюий дю Гуте, за да достигнем върховете Бос. Първия ден ще се изкачим от Ни д’Егл. Шест, най-малко осем часа, за да стигнем хижа „Тет Рус“. На разсъмване ще достигнем до прохода Дом, после ще минем през заслона „Вало“. На 4362 метра ще сме достигнали височината на връх Грейс. (Беше обещала да се върнат обратно, ако метеорологичните условия са неблагоприятни.) След това двата Бос – беше продължила възбудено, посочвайки червеното кръстче, нарисувано на картата. – И накрая ще дойде ред на Ла Турнет, преди да атакуваме върха. Като стигнем, ще се снимаме и ще слезем. Ще покориш върха, за който си мечтал.

– Не и по този начин, Сюзи, не искам да те подлагам на такива рискове. Ще изкачим Монблан в деня, когато имам средства да те заведа. Обещавам ти. Но не и през зимата, това е самоубийство.

Сюзи упорстваше.

– Ами ако ти кажа, че след първата ни целувка на връх Грейс съм започнала да си мечтая, че ще ми поискаш ръката на Монблан? И ако януари за мен е най-подходящото време? Нима това не е по-важно от твоите проклетни метеорологични прогнози? Шамир, всичко разваляш, исках...

– Нищо не съм развалил – бе прошепнал той. – Все едно, ти винаги постигаш целите си. Съгласен съм, но дотогава няма да ти дам нито миг покой. Всяка свободна минута ще бъде посветена на това безумие. Трябва да си готова не само да изкачиш тази планина, която е много по-коварна, отколкото изглежда, но и за климата ѝ. А ти още никога не си попадала в буря на такава височина.

Шамир си спомняше всяка дума от онзи разговор в топлата му къща в Балтимор, докато снегът шибаше лицето му, изтръпнало от пронизваща болка.

Вятърът се усили. На петнайсет метра пред него Сюзи вече беше само една сянка в освирепялата буря.

Не трябваше да се поддава на страха, не трябваше да се поти: потта беше фатална на голяма височина – залепваше за кожата и замръзваше, щом температурата на тялото се понижаваше.

Тревожеше се най-вече от това, че Сюзи е първа на въжето, та нали той бе водачът, а тя ученичката. Но тя не желаше да забави ход и от един час беше застанала начело. Заслонът „Вало“ вече беше далечен спомен. Трябваше оттам да се върнат обратно. Беше съвсем тъмно, когато бяха решили да продължат и да навлязат в шеметния коридор.

През снежната завеса, раздирана от вятъра, той зърна Сюзи, която сякаш махаше с ръце. Прието е да се спазва разстояние от петнайсетина метра между катерачите, прикрепени на въже, но Сюзи най-сетне забави крачка и Шамир реши да наруши правилото и да се приближи до нея. Когато я стигна, тя се долепи до него и му извика, че със сигурност е забелязала скалите на Ла Турнет. Ако успеят да ги стигнат, могат да се прикрият по техните стени.

– Няма да успеем, много са далеч – изкрещя Шамир.

– Имаш ли по-добро предложение? – отговори Сюзи, дърпайки въжето.

Шамир вдигна рамене и реши да заеме първото място.

– Не стой толкова близо до мен – нареди той и заби пикела си.

Когато усети, че не намира опора, и разбра, че вече е твърде късно, той се обърна към Сюзи да я предупреди за опасността.

Въжето внезапно се опъна. Сюзи бе изхвърлена напред и въпреки усилията си последва Шамир в цепнатината, която се беше разтворила под краката им.

Търкаляйки се надолу с шеметна скорост, те нямаше как да забавят падането си. Екипът на Шамир се разкъса, едрият скреж раздра кожата му. Главата му се удари в леда и му се строи, че някой разбива лицето му с юмрук. Беше ослепял от шурналата кръв. Не му достигаше въздух. Алпинистите, оцелели след пропадане в цепнатина, го сравняват с корабокрушение, с даване. Точно това чувстваше и той.

Неспособни да се закачат за стената, те продължаваха да падат. Шамир изкрещя името на Сюзи, но никой не му отговори.
Най-сетне докосна твърда земя. Ударът беше тъп, но внезапен, сякаш, поглъщайки го, планината беше решила да го нокаутира.
Вдигна глава и видя бяла маса, която го затрупваше. После настъпи тишина.